

**YUSUF SÜNBÜL SİNAN'IN DİNÎ TASAVVUFİ ESERİ
(Giriş-Dil İncelemesi-Metin- Dizin)**

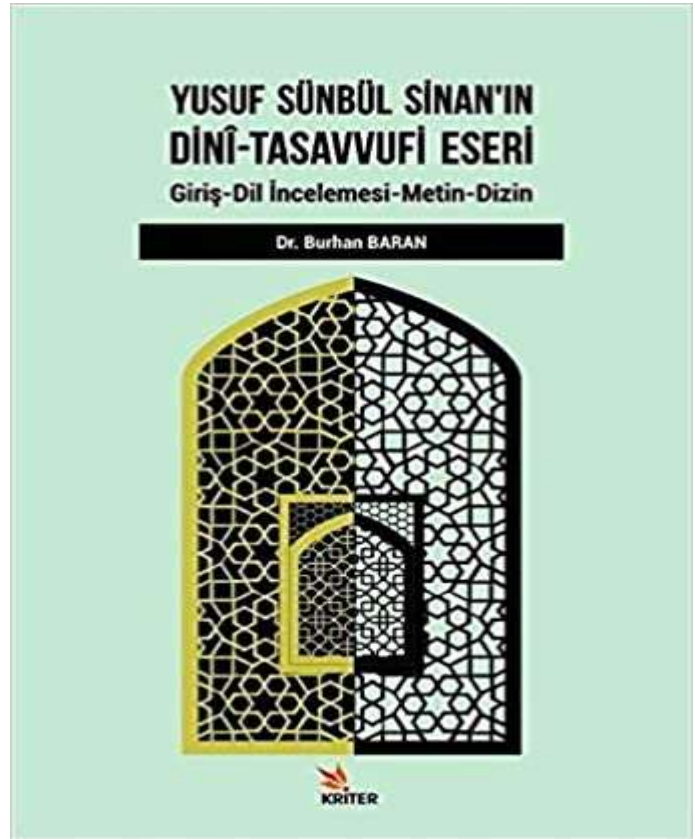
Dr. Burhan BARAN

Kriter Yayınevi I. Baskı, İstanbul, 2019. s. 572. ISBN: 978-605-7890-87-0

Mehmet Emin TUĞLUK¹

Türkçenin tarihi dönemlerinden olan Eski Anadolu Türkçesi ile kaleme alınmış birçok eser günümüze ulaşmıştır. Bu eserler içerik olarak farklılıklar göstermekle birlikte dinî, tasavvufî konulu eserlerin sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Dr. Burhan BARAN tarafından hazırlanan Yusuf Sünbül Sinan'ın Dinî Tasavvufi Eseri bunlardan biridir. Eser Giriş, Dil İncelemesi, Metin ve Dizin olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

Dr. Burhan BARAN, eserin Giriş bölümünde 15. yüzyılın ikinci yarısıyla 16. yüzyılın ilk çeyreğinin önemli mutasavvıflarından Yusuf Sünbül Sinan'ın hayatı ve eserleri hakkında bilgi vermektedir. Buna göre 1451 yılında Merzifon'da doğan Yusuf Sinan'a şeyhi Cemal Halveti tarafından Sünbül lakabı verilmiştir. 14

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Bölümü, emintugluk@gmail.com, ORCID:

yaşına kadar İstanbul'da ilim tahsil etmiş, ardından İstanbul'a gelerek uzun yıllar II. Beyazıt devrinin büyük âlimlerinden olan Efdalzade Hamidüddin'den ders almıştır. (Toker, 2011: 13-14) Şeyhi Cemal Halveti'nin M 1494 yılında vefat etmesi üzerine şeyhinin yerine Koca Mustafa Paşa dergâhındaki posta oturmuştur. Halvetiyye tarikatının Cemaliyye kolunun bir şubesi olan Sünbülüyye'nin kurucusu kabul edilen Yusuf Sünbül Sinan 1529 yılında vefat etmiştir. Yusuf Sünbül Sinan'ın bilinen altı eseri vardır: 1. Risaletü't-Tahkiye, 2. Risale-i Der Hakk-ı Zikr ü Devran, 3. Risaletü'l-Etvar-ı Seb'a, 4. Tarikatname, 5. Risale-i fi Deverani's-Sufiyye, 6. Yusuf Sünbül Sinan'ın Dini-Tasavvufi Eseri.

Eserin giriş kısmında Yusuf Sünbül Sinan'ın dinî tasavvufi eserinin bilinen tek nüshası olduğu belirtilmektedir. Bu nüsha Türk Dil Kurumu Kütüphanesinde "A 117" arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Yazmanın ölçüleri 210x140-165x100 mm, kağıt türü el ve daire filigranlı olup sırtı kahverengi meşin, bez kaplı mukavva bir cilt içerisinde. Eser baştan eksiktir. 19 fasıldan oluşan eserin eksik kısmının birinci fasıldan birkaç yaprak olduğu düşünülmektedir. Eser 173 yaprak olup yapraklar 3 sayfa dışında 13 satırlıdır.

Eser nesih yazı türü ile kaleme alınmıştır. Eserin baş kısmında hareke sık bir şekilde kullanılmış, eserin sonlarına doğru hareke kullanımı azalmıştır. (Baran, 2019: 10)

Katalog kaydında eser, Adabü'l-İrşad adıyla kayıtlı olup eserin yazarı olarak Yusuf Ziyaed-din Mahdum (öl. 890/1485) ismi geçmektedir. Ancak Dr. Burhan BARAN yaptığı incelemede bu bilgilerin doğru olmadığını tespit etmiştir. Yazar, incelediği eserin Adabü'l-İrşad ve müellifinin Yusuf Ziyaed-din Mahdum olmadığını eserden tespit ettiği şu bilgilerden hareket ederek ortaya koymuştur:

1. Hediyetü'l-İhvan'da belirtildiğine göre Yusuf Mahdum'un Adabü'l-İrşad adlı eserinin 24 bölümden oluştuğu belirtilmektedir. Arapça olan bu eser Türkçeye farklı adlarla ve farklı mutasavvıflara izafe edilerek çevrilmiştir. Ancak Dr. Burhan BARAN tarafından incelenen metin Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış olup 19 fasıldan oluşmaktadır. (Baran, 2019: 3)

2. Hediyetü'l-İhvan'da belirtildiğine göre Adabü'l-İrşad'ın müellifi Yusuf Mahdum, Azerbaycan'da bulunan Şirvan'ın Şamahı beldesinde yaşamış, orada doğup büyümüş ve orada vefat etmiştir. Mekke, Medine, Mısır, Kudüs, İskenderiye, Şam ve Bağdat'ta bulunmuş, Bakü'de hocası Seyyid Yahya-yı Şirvanî'ye intisap ederek ondan ders almış ve onun tanınmış halifeleri arasında yer almıştır. Azerbaycan sahasında yetişmiş bir mutasavvıf olup kaynaklarda Anadolu'da bulunduğu dair bir bilgi yoktur. (Baran, 2019: 3) Ancak Dr. Burhan BARAN tarafından incelenen metnin müellifi Halvetiyye tarikatının silsilesini verir ve kendisinin Şeyh Muhammedü'l-Aksarâyî'ye bağlı olduğunu belirtir. (Baran, 2019: 4)

Dr. Burhan BARAN, eserin Türk Dil Kurumundaki katalog bilgilerinin yanlışlığını bu şekilde tespit ettikten sonra eserin adının metinde geçmediğini bu yüzden eserin dinî tasavvufi konulu bir eser olarak anılmasını uygun görmektedir. Eserin Yusuf Sünbül Sinan'a ait olduğunu ise şu verilerden yola çıkarak ortaya koymaktadır:

1. Metinde müellifin adı üç yerde Yusuf olarak geçmektedir.
2. Metinde geçen Halvetiyye tarikatı silsilesi Yusuf Sünbül Sinan'a uygun düşmektedir.
3. Eserin telif tarihi olan H 900 / M 1494-1495 tarihi Yusuf Sünbül Sinan'a uygun düşmektedir.

4. Yusuf Sünbül Sinan sema ve devrana çok önem vermiş bu özelliğinden dolayı devrin âlimleri tarafından şiddetli şekilde eleştirilmiştir. Hatta Yusuf Sünbül Sinan'ın bu eleştirilere cevap olarak kaleme aldığı bir risalesi bulunmaktadır. Bu sema ve devran özelliği Halvetiyye tarikatında da görülür. Bu özellik de eserin Yusuf Sünbül Sinan'a ait olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir. (Baran, 2019: 6)

Eserin telif tarihi eserin sonundaki dizelerden anlaşılmaktadır. Tamir edilerek okunan

“[Sene dokuz] yüz olmuşdı hicrete

Kim bu mektûbı getürdüm surete” dizelerinden eserin H 900 / M 1494-1495 yıllarında kaleme alındığı anlaşılmaktadır.

Eserin Dil İncelemesi bölümü; Yazılış Özellikleri, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi ve Yabancı Unsurlar olmak üzere dört ana başlıktan oluşmaktadır. Ses ve Şekil Bilgisi bölümünde örnek olarak alınan sözcüklerin anlamsal bütünlük içinde verilmesi konuyu anlama ve yorumlama açısından daha uygun görüldüğünden tüm örnekler geçtikleri cümle içinde verilmiştir.

Eserin üçüncü bölümünde metnin çeviri yazısına yer verilmiştir.

Eserin son kısmını Dizin bölümü oluşturmaktadır. Bu bölümde birleşik fiil ve isimlerle Arapça ve Farsça tamlamalar da madde başı olarak alınmıştır.

KAYNAKÇA

Baran, Burhan (2019), Yusuf Sünbül Sinan'ın Dinî Tasavvufi Eseri (Giriş-Dil İncelemesi-Metin- Dizin). Kriter Yayınevi, İstanbul.

Toker, Ali (2011), Sünbül Efendi Risale-i Tahkikiyye, Buhara Yayınları, İstanbul.

Türer, Osman (2011), Osmanlılarda Tasavvufi Hayat -Halvetilik Örneği-, İnsan Yayınları, İstanbul.

